

TORSTEN G:SON ELG:

[Till UKF:s Startside](#)

5. Prosten i Bro

I 35 år verkade Peter Gösta Elg som präst i Bro. Det var alltså en hel livsgärning, som han ägnade denna församling, och därför tycker jag nog, att han kan vara värd en egen minnesteckning. i min berättelse om det gamla Bro. Det är både lätt och svårt att skriva om honom, för han var min far. Men jag får försöka att se honom så som hans församlingsbor såg honom, inte bara så som en son ser sin far,

Min far var en man med en ganska stor kropp, inte muskulös men full av pondus . Magens storlek tydde på en viss bekvämlighet och kanske känsla för god mat, men han kunde själv inte laga någon mat alls, bara njuta av den. Därför lät han nog ganska övertygande, när han efter en finare middag höll tacktalet till värdinnan. Det hände nog ganska ofta, och han fullgjorde denna plikt med glädje, för han var en god talare. Faktiskt en bättre talare än predikant. Ibland kunde dock tungan slinka iväg lite oväntat, såsom skedde vid en större begravning på en bondgård i Bro. Där som brukligt var förekom inte bara god förtäring i form av mat utan också en hel del dryckjom. Far var nykterist, men vid detta tillfälle ryktes han med av den allt mer uppsluppna stämningen, som dryckernas mångfald skapade hos gästerna och han började sitt tal så här: "Vid denna glada fest... hrm, hrm, vid denna sköna minnesstund..."

Trots sin pondus var han alltså en folklig människa, som hade ett varmt hjärta för alla sina församlingsbor, och speciellt höll han av sina "läsbarn", vilka hann bli många under de trettiofem år han verkade i Bro. När han gjorde sin vanliga kvällspromenad om söndagarna på landsvägen, kunde han glatt säga: Se där kommer ett av mina läsbarn, det är den och den - namnen glömde han aldrig, fast den mötande kunde vara en man i 50-årsåldern. Och församlingsborna tyckte om honom. Han var en bra präst.

Att han valde den prästerliga banan torde ha berott på att det var hans mors önskan att sonen skulle bli präst. Han hade två äldre bröder Axel och Gösta och en yngre broder, som hette Einar. Men han var de ende , som fick studera i Uppsala. Brodern Axel var nog en minst lika begåvad yngling som Gösta och även den yngste brodern Einar hade läshuvud, men av någon anledning blev det alltså endast Gösta förunnat att studera. Själv hade han nog helst valt den medicinska banan, velat bli läkare, men moderns önskan fick diktera hans val av levnadsbana.

Lorenz Gustaf Fredrik var hans far, han var först klädeshandlare och sedan stationsinspektör vid Gefle-Dala Jernvägsstation Kungsgården. Göstas mor hette Margareta Hedqvist, av skådespelarsläkten. Efter vad jag förstått av fars berättelser var hon en ganska from människa, där av väl hennes önskan att sonen skulle bli präst. Det föddes många barn i deras äktenskap, troligen – far var osäker – 12 st, men fyra dog i tidig ålder. I rätt unga år dog även närmaste äldre brodern Ivar, som var sjökaptten. Han blev hamnkaptten på Kongofloden och drabbades av en tropisk sjukdom, som ändade hans liv innan han ännu uppnått 30 års ålder. Gösta föddes den 23 januari 1873.

Kungsgården ligger i närheten av Storsjön i Gästrikland, och detta kan att i viss utsträckning ha präglat min fars barn- och ungdomstid. Tyvärr har han inte berättat mycket om sina ungdomsår, men om en segeltur på Storsjöns vågor talade han dock gärna. Han kunde själv reva sina segel och styra sin båt - släkten var sjömanskunnig från begynnelsen: stamfar var

kronobåtsman, Carl Peter och dennes son var segelmakare och kompassfabrikörer, en annan Elg gick till sjöss och blev borta, och Ivar blev som sagt sjökaptten.

Segelturerna på Storsjön fick väl särskild glans för far, eftersom han hade ett dyrbart kuttersmycke på turerna ibland: det var unga flickan Thyra Rennerfelt från Urfors bruk. Säkert vaknade Göstas kärlek till Thyra i mycket unga år, men det dröjde dock länge, innan de tu blev ett...

Även på den tiden fanns det en viss värnplikt i Sverige, men tjänstgöringstiden för en ung student var bara ett par veckor, som Gösta genomförde under fältmässiga förhållanden. Efter den pårsen kom han till Uppsala och den teologiska fakulteten, tillhörde förstås GH:s nation (Gästrikland/Hälsinglands). De studierna torde han ha genomfört samvetsgrant och utan några större utsvävningar i studentlivet.

Han blev så småningom prästvigd, men det var en präst med stora tvivel, som nu skulle börja predika Guds ord.

Trots sin pondus och solenna framträdande var Gösta Elg en ödmjuk person. Under sina tidiga prästår hade han en stark känsla av ovärdighet. Detta var orsaken till att han för sina första konditioner sökte sig till de fattigaste, uslaste av pastoraten i ärkestiftet. Svinnegarn och Bladåker hette de socknar i trakten av Enköping, där han verkade som komminister eller pastorsadjunkt. Där levde han ett liv i armod med prästerliga förmän, som inte kunde ge honom någon vägledning, någon tröst i hans förtvivalde sökande. Den betalning han fick var oerhört snålt tilltagen, de bostäder han hade var usla och kalla.

Men han fann tillfredsställelse i sin gärning. Han försökte, trots sin ungdom, att vara en "riktig" präst som kunde ge församlingsborna tröst och hjälp, när de hade behov av sådant. Han har berättat om en bonde som hade en knappt vuxen son, vilken var svårt sjuk. Ofta besökte min far denne unge man, satt vid hans bädd, läste för honom, talade med honom och tröstade. Så dog den sjuke sonen. Då fick mån far en oväntad belöning. En vinterdag körde bonden upp vid hans bostad med en släde, och på släden låg ett stort allmogeskåp, som Gösta vid ett tillfälle uttalat sitt intresse för. Och bonden sade: "Det här skåpet ska pastorn ha för att han varit så snäll vid son min." - Det skåpet finns kvar i vår släkt, ett underbart gammalt skåp med en vacker inskrift, daterad en dag år 1755.

Efter hundåren på den uppländska fattiglandsbygden sökte min far tjänsten som religionslärare vid åkerbrukskolonin Hall utanför Södertälje. Hall var en sorts uppfostringsanstalt för unga män som kommit på avvägar. Det här arbetet passade min far gott. Med den starka medkänsla för andra människors problem och med den mänskliga värme, som präglade hans personlighet, blev han rätt man för att ta hand om vilsekomna ungdomar. Förutom att på ett enkelt och kanske lite barnsligt sätt förkunna Guds ord för pojkarna, så blev et även hans uppgift att leda den i gymnastik och idrott. För mig som var pojke, när min korpulente far fyllde femtio år, var det lite svårt att fatta, att han en gång varit en ivrig fotbollsspelare! Men det var just i fotbollsspelet, som han kom sina nästan ,jämnåriga elever nära. Det har blivit klart för mig, att Gösta Elg var populär bland vildbasarna. Ännu 15 - 20 år efter det han 1908 lämnat sin tjänst vid Hall kunde det komma brev och hälsningar till honom från forna interner på Hall, som i breven med värme och tacksamhet talade om, vad han hade betytt för dem under de svåra åren i deras ungdom.

När Gösta kom till Hall fick han äntligen en lön, som visserligen var knapp men dock räckte att leva på, och han kunde nå sitt stora mål: att få äkta flickan från Urfors. År 1903 den 6 augusti gifte sig Gösta och Thyra och bildade hem på Hall. År 1904 efter exakt ett års äktenskap föddes så dottern Gunvor och halvtannat år senare vid jultiden 1905 dotter numer två Birgit. Innan familjen 1908 flyttade till Bro, föddes sonen Arvid. Detta år blev kyrkoherdetjänsten i Bro-Lossa ledig, och far sökte tjänsten.

Bro var s.k. patronat, kyrkoherdetjänsten tillsattes alltså inte efter val, utan med självtagen auktoritet av en ståndsperson i socknen, i detta fall en medlem av släkten Tamm. Sedan blev det förstås domkapitlet och ärkebiskopen, som fick stadsfästa utnämningen. Min far var en auktoritetstroende man, som kände aktning och vördnad för människor som ”stod över honom”, och familjerna Tamm på ett par gårdar i Låssa var sådana människor.

När far blev präst i Bro var det i viss mån alltjämt kyrkoherdens sak att sköta jordbruket. Följaktligen hade mina föräldrar häst och dräng. Men far var ingen bonde, att sköta kreatur och jord låg inte inom hans vare sig intressesfär eller kunnande. Jorden utarrenderades till mera kunniga yrkesmän - en hette Tapper, en Karlsson, en Jakobsson, en Fagerlind. Jag förmodar, men vet ej säkert om det var kyrkoherden, som var arrendegivare och uppbar arrendavgiften såsom del i lönen. I uppdraget att sköta prästordens jord ingick i varje fall i många år skyldigheten att hålla gris och skjuts. Det var arrendatorn, som efter att drängen slutat fick köra kyrkoherden till söndagarnas gudstjänster och på ämbetsförrättningar i församlingen. Men eftersom vi hade egen häst förekom det tidigare ofta, att kyrkoherden själv körde sin vagn eller släde när han skulle ut i socknen. Det var väl 1913 som detta ledde till en trafikolycka som blev till men för min far hela livet. Hästen kom i sken och släden välte i diket, och det bar sig inte bättre än att far råkade ut för ett allvarligt benbrott. Efter det haltade han i alla sina dagar.

Min fars prästerliga gärning i Bro-Lossa kom alltså att vara i 35 år. Jag har tidigare nämnt att han hade stor pondus, och han uppbar sitt arbete med stor värdighet. Församlingarna omfattade ungefär 1.500 själar, och han kände dem alla. Alla barn döptes på den tiden, naturligtvis av min far. Samboförhållanden existerade inte utan alla unga par vigdes. I allmänhet skedde detta i prästgårdens salong, där mor iordningställde ett altare med bänk för knäböjning framför och Thorvaldsens Kristusstaty i vit massa som altarprydnad. Efter vigseln bjöds brudparet och vittnen alltid på kaffe på prästgårdens finaste porslin med många hembakade kakor.

En liten tid efter vigseln brukade brudparet återkomna, denna gång för att låta döpa den förstfödda. Rum och arrangemang var samma som vid vigseln. I kyrkan i Bro finns en gammal dopfont i sandsten, och det hände väl ibland att dop akten ägde rum där, men alla sockenbor hittade alltid lätt vägen till prästgården. Vanligen var deras ärende att ta ut lysning eller få råd i familjeangelägenheter, samt anmäla dödsfall o.s.v. Då togs de emot på "expeditionen". Den var ett torftigt möblerat rum, där far satt vid ett skrivbord i mitten, belamrat av papper och ting. En kamin stod framför kakelugn och var vintertid ständigt brinnande. Men trots detta rådde en grym kyla på pastorsexpeditionen. I hörnen kunde det vara ett par plusgrader, under skrivbordet kanske tio grader. Inte att undra på att min fars brutna ben angreps av reumatism liksom hela hans kropp. På gamla dar var han illa ledbruten. Att det var så kallt berodde på att den mycket stora prästgården var byggd i sten med väldiga fönster och flera meter högt i tak. Och det kallaste rummet var just expeditionen.

Jag har ofta förvånat mig över att min mor tolererade, att kyrkoherdens mottagnings- och arbetsrum var så torftigt. Annars var hon mycket omsorgsfull i fråga om, prästgårdens inredning. Alla andra rum var trivsamma och värdiga, salongen blev t.o.m. mycket elegant så småningom med parkettgolv och fina tapeter. Miljön var stilfull och fullt värdig en prästfamilj med rikt umgängesliv, en representativ bostad helt enkelt. Enklaste rummet efter expeditionen var kanske sängkammaren med ett stort klädskåp och två sängar med mässing i gavlarna, samt en röd plyschsoffa. Finaste möbeln var väl segelbyrån, som visst var ärvd. Men kanske tyckte mor att eftersom far var en folkligg urban man, så skulle inte hans egen miljö vara prålig. Fast nog tror jag att sockenborna tyckte att det var konstigt, att kyrkoherden hade det så påvert i sitt arbets- och mottagningsrum.

Det vore fel att påstå, att min far var en strängt arbetande man. Han höll hellre till i trädgården än på ämbetsrummet, han vandrade hellre i skogarna på jakt efter svamp än ägnade sig åt tankemödor. Men lördagarna var hårda dagar för honom - då skulle predikan skrivas. Då satt han i timmar vid sitt skrivbord, ingen fick störa honom, och oktavark efter oktavark gult papper fylldes av hans skrift, som sedan skulle bli till tal vid söndagens högmässa. Att skriva predikan var för honom en vända, men jag tror aldrig att han sökte den nog ganska vanliga nödlösningen bland präster att hämta sitt stoff ur någon tryckt predikosamling. Nej, det var en hederssak för honom att själv författa ordalydelsen till sin förkunnelse. Kanske hade det ibland varit bättre om han inte haft den stoltheten. Hans predikningar var faktiskt inga storverk. Men dom var fyllda av den barnatro som han så småningom förvärvat, och han framförde dem med sann övertygelse men tyvärr - åtminstone på äldre dar - i ett röstläge som inte var ovanligt bland forna präster - en lite gäll och tröttande ton.

Icke desto mindre lyssnade den lilla åhörarskaran i kyrkan andäktigt till vad han hade att säga, och vid julottan trängdes menigheten därinne i det medeltida vackra templet. Och inte minst då förmådde han skapa stämning och andakt och få lyssnarna att känna sig gripna.

Större var hans prästerliga gärning i det vardagliga umgänget med sockenborna. Ofta satte han sig i släden och körde till någon gammal eller sjuk medmänniska. När någon låg på sitt yttersta var han alltid redo att med nattvardskärlen i schatullet besöka den döende och bringa tröst och ljusa tankar. När någon hade bekymmer, kanske i sitt äktenskap eller av annat slag, tog han sig alltid tid att lyssna, att råda, att visa medkänsla och värme. Och i detta fick han god hjälp av sin Thyra. Min mor hade också en stor förmåga att vinna människors förtroende, att ge råd och vara till stöd. Var min far en bra präst, så var min mor en lika bra prästfru. Så kompletterade de varandra.

Sin största glädje som präst hade min far i kontakten med de unga. Jag har redan nämnt, att han älskade sina läsbar. En särskild grupp läsbar var de sommar konfirmander som i juni kom till Bro prästgård. Det brukade vara en 12 - 15 flickor och ett par unga män, och under sex veckor undervisade min far dem i kristendom. Även jag var sommarkonfirmand hos honom. Inte minns dock jag att han gav oss unga så mycket etisk vägledning, det var nog mest standardkristendom som vi fick lära oss. Men samvaron mellan mina föräldrar och de unga människorna i konfirmandkurserna blev ändå väldigt betydelsefull för dem. "Farbror Gösta och Tant Thyra" vann deras hjärtan och många av dem höll kontakten i många år, i vissa fall hela livet. Man kan mg säga, att ungdomarna älskade sitt sommarprästfolk.

Om min far vändades om lördagarna under predikoskrivandet, så var hans vända icke mindre, när han skulle sköta räkenskaperna för skolan och kyrkan. Hans enorma plikt-känsla tvingade honom att ägna timmar åt att söka en försvunnen tvåöring i kassaboken. Han var olycklig, led

riktiga kval. Oftast var det min mor - hon var mycket matematiskt begåvad - som fick rädda honom ur knipan, fick visa honom, var han gjort sin lilla fel- addering. Bättre trivdes han vid det stora bordet i kommunalrummet i kyrkstugan, när han fick föra klubban i stämman och med pondus leda förhandlingarna.

Ett stort uppdrag hade han i det s.k. fattigvårdsförbundet, vari flera socknar ingick. Han ville skapa ett nytt slags ålderdomshem, ett riktigt gott hem för gamla människor. Tanken var väl ganska ny i den tidens samhälle, men han fick de andra socknarna med sig och de kunde bygga sitt ålderdomshem i grannorten Bålsta. Det blev en stor rödmålad träbyggnad med en underbar föreståndarinna Syster Lisa. I jämförelse med vår tids lyxiga s.k. servicehem var kanske inte Bålsta Ålderdomshem så märkligt, men efter den tidens mått var fars verk föredömligt och nog på sitt sätt epokgörande. San belöning tilldelades han en ordensutmärkelse - han blev Ledamot av Vasaordens Andliga Stånd.

Det prästerliga livet i Bro fortgick för det mesta i lugna banor. Men vid ett tillfälle hade min far det svårt. Han hade ju förtroendeuppdrag i det kommunala livet, och i den församlingen fanns några karlar, som inte hade stor uppskattning av kyrkan och dess företrädare. En av dem ville sätta åt prästen riktigt ordentligt och fick sin tidning Arbetaren att skriva en smädlig artikel om prästen i Bro. Detta tog min far hårt, hans nerver höll inte, han la sig till sängs och var nära att ge upp. Men min mor var en resolut kvinna. Hon tog kontakt med tidningens redaktör och visade honom hur fel tidningen haft - och fick faktiskt redaktören att införa en dementi och en ursäkt. Så stortsint kunde en tidning handla på den tiden!

I längden blev det lite för lugnt för min far, som visserligen var stolt över att vara kyrkoherde men dock gärna ville avancera en liten bit. När så en ny kontraktsprost skulle utnämnas, hoppades far att han skulle komma ifråga. Och hans besvikelse var säkert stor, när han förbigicks vid utnämningen. Ärkebiskopen Nathan Söderblom skrev emellertid ett personligt brev och förklarade, att den gamle präst som blev kontraktets nye chef genom sin ålder var så meriterad, att det var omöjligt att förbi honom. Men ärkebiskopen gav i stället far en annan fin utmärkelse: han blev "prost över egna församlingar" och behövde alltså inte underordna sig den gamle kollegan i grannsocknen. Sedan dröjde det inte heller så länge, förrän turen kom till Gösta Elg: han blev äntligen kontraktsprost. Och den värdigheten tog han väl till sig, han blev en riktig kontraktsprost på alla sätt och vis.

Som jag ovan skrivit hittade församlingsborna väl till prästgården i Bro. De allra flesta på tjugotalet hade väl vid åtminstone något tillfälle besökt prästgården. Det kunde hända, att någon församlingsbo knackade på och visade upp ett bedrövat ansikte. Han hade bekymmer av något slag, kanske rådde det osämja i familjen, kanske hade han bekymmer med sina barn. Då bjöds vederbörande in i bostadsvåningen av prostinnan, som dukade fram en kaffebricka och lät gästen öppna sitt hjärta för henne och prosten. Och hur det var, så hade dessa nästan alltid förmågan att ge tröst och goda råd. Hur många är väl icke de äktenskap, som unga män och kvinnor ingått efter det att deras prästfolk ingripit och sagt dem, vad de hade att göra. Gösta och Thyra Elg var glada när de efter en tid kunde se de förut så vilsna unga komma i högtidskläder till prästgården för att vigas.

Det var ett stort hus som prästfolket regerade i. Det hade byggts omkring 1890, och arkitekten hade varit densamme som byggt Brogårds slott och Uppsala Universitet. Därav kan man förstå, att mera intresse ägnats åt utseende än praktiska detaljer. Prästgården innehöll på nedre botten fyra stora rum, kammare och kök och på övre botten också fyra rum jämte en stor hall. Det var högt i tak och väldiga fönster, och kallt. På vintern måste två brasor om dagen eldas i

alla kakelugnarna i sovrummen, och kaminerna var ständigt i gång. Ändå blev det sällan varmare än 18 grader, och gäster i prästgården - de blev många, många under årens lopp - klagade jämt över att de frös. Rinnande vatten fanns naturligtvis inte, bara en pump i köket, så allt tvätt- och skurvatten måste bäras upp, och allt slaskvatten samlas och tömmas för hand. Naturligtvis fanns inget WC. Sommartid fick de nödvändiga behoven tillfredsställas i ett rankigt skjul på stallområdet, där fanns plats för två vuxna och två barn! Inomhus fanns ett litet torrdass för vinterbruk, sannerligen ingen sanitär finess.

Men det rådde trivsel i prästorden. Det kunde nog de otaliga damer från socknen intyga, som var med i den kyrkliga syföreningen, vilken prästfrun ledde och som alltid samlades i prästorden. Då dukades ett jättelikt kaffebord med massor av småkakor. Och när fruarna satt samlade sedan i vardagsrummet med sina sömnader, så läste prosten högt ur någon "lämplig" bok. Och ständigt fanns det gäster i prostgården. På söndagarna efter gudstjänsten, då min far äntligen var avspänd och inställd på trivsel, kom det nästan alltid några självbjudna kaffegäster, och sommartid efter konfirmationsveckorna bodde det ofta, ofta några släktingar eller vänner där, som ville ha sköna semesterdagar. I den stora vänkretsen brukade prästgården kallas "Gästgivargården i Bro".

Mot slutet av sin tid i Bro blev min far ganska orkeslös. Sin tjänst ville han dock behålla så länge som möjligt, men han blev tvungen att ta hjälp av en rad unga pastorsadjunkter. Sin varma kontakt med församlingsborna behöll han dock. Vid sin 54-årsdag hade han firats stort av socknen - jag minns gott den väldiga uppslutningen vid festmiddagen i prästgården - vid den sista stora födelsedagen i Bro innan han gick i pension var hyllningarna lika varma. Då på 70-årsdagen förärades han sitt porträtt målat i olja att hängas upp på en vägg i kyrkans sakristia. Där finns det alltså att beskåda.

Erik Alldahl, som var fars siste adjunkt och som sedermera själv blev kyrkoherde i Bro har skrivit en nekrolog över min far efter hans bortgång 1959 i "Julhälsning till församlingarna i ärkestiftet". Det är en vacker hyllning av en lärjunge som väl kände sin lärare och faderlige vän. Han slutar ned orden: Att minnas prosten Elg, är att minnas en helt vanlig präst, som i en livslång gärning i Svenska Kyrkans tjänst gjorde sitt mesta möjliga för att utnyttja sina gåvor. Han var prosten men också en fader och en broder för sina yngre medarbetare.

Här har jag försökt skildra min far sådan som jag minns honom i hans prästerliga gärning. Men bilden blir inte fullständig, om jag inte också berättar om vardagsmänniskan, pappan, sällskapsmänniskan, glädjespridaren.

En utmärkande egenskap hos min far var hans glada lynne och hans humor. I hans syskonkrets var det Gösta och system Elsa som skilde sig från de andra genom sitt lätta, glada väsen. Båda kunde de skratta av fullaste hjärta och de gjorde det gärna. Den allvarsamme Gudstjänst firaren om söndagarna kunde i vardagslag - eller i festliga sammanhang av världslig art - visa prov på stor humor. Han förstod att ta vara på de tillfällen i livet, då det fanns anledning att glädjas, han var en underhållande och tacksam sällskapsmänniska, han var sannerligen urban. Det var inte hans position i samhället som gjorde honom till en kär gäst på alla gårdarna i trakten, utan det var hans solenna sätt att umgås, hans muntra samtals vändningar, hans förmåga att finna festliga uttryck i middags tal och samspråk, hans förmåga att lyssna och förmåga att själv berätta. Den kände humoristen Folke Lars Rökarberg - förresten själv en gång konfirmationselev hos Gösta - trivdes utomordentligt väl i sin äldre

väns sällskap. Gjorde han Gösta till måltavla för skämtsamma påhitt, så visste han att dessa uppskattades av offret. De skrattade hjärtligt tillsammans.

Jag minns härliga skratt av min far. En gång var författaren och skojfriske berättaren Calle Möller föreläsare i Bro föreläsningsförening. Min far var förstas där, han försummade inget tillfälle till lärorik förströelse och ökad bildning, och eftersom Möller skulle föreläsa om resor i Söderhavet, så tyckte far ämnet var särskilt intressant. Vaklet lyssnade han i början, så började han bli orolig, blev allt häpnare: vad menar kar'n, vad är det han talar om? Ju burleskare Calle Möllers "minnen" från resor i fjärran länder blev, desto mer häpnade far. Tills han med ens insåg, att allt bara var ett stort skämt, att Calle Möller var en munter lögnare och skämtare. Då brast det stora skrattet ut, och med ens fick far den litet tröga uppländska landsbygdspubliken att inse, att detta var ju ROLIGT, salen dånade av skrattsalvor.

Jag minns en annan _gång. Far var i 70-årsåldern och gästade oss i Malmö. Han var en underbar gäst, allt man hittade på vann hans stora uppskattning. En kväll bjöd jag honom på bio. Filmen var "Die Feuerzangenbohle" med Heinz Ruhmann - en av de roligaste filmer denne härliga glädjespridare skapat. Jag tror inte att far någonsin förr hade sett en riktig spelfilm. Han slog sig ned i salongen med en viss förväntan och spänning. Det dröjde inte länge, innan han fattat galoppen, hans skratt dånade ut. Om en storskrattare tar ton i en biosalong så stämmer snart hela publiken in. Och denna kväll skulle det varit en upplevelse för Heinz Ruttens själv att sitta i salongen, ty en så entusiastisk publik har sällan hörts i en biograf.

Så lätt till sinnes kunde min far vara. Därmed inte sagt att han var lättsinnig - tvärtom. Han var en högst moralisk människa. Och han var en människa som inte ville sina medmänniskor annat än väl. Jag vill väl inte påstå, att jag direkt beundrade honom, men jag älskade och högaktade min far, och hans sätt att vara mot sina medmänniskor ville jag ta till förebild. Jag har aldrig hört honom tala illa om någon. Visst kunde han tycka illa om vissa personer, när det fanns anledning därtill, Men han förtalade ingen. Hos nästan alla såg han något gott. Han kunde samtala ned vem som helst. När han promenerade i hemtrakten eller i Marstrand under sina ferier, så kunde han när som helst stanna upp och börja ett samtal med någon mötande. Han gjorde sig aldrig märkvärdig, skröt aldrig, var alltid vänlig och intresserad. Han kunde både prata och lyssna.

Jag har aldrig hört min far missbruka språket. Oanständigt tal, fula ord - allt sådant var honom främmande. Det starkaste "svärord" jag hört honom nyttja var ett specialuttryck "hoschi-annemej", som han tog till, då han tyckte att något blev för absurt. Varifrån han fått detta högst personliga starkord vet jag inte, men jag tror att det är en förvanskning av ordet Hosianna... Om så vare så var han aldrig medveten därom. Skabrösa historier, oanständigheter var honom främmande. Han var i ordets bästa mening en fin människa.

Som pappa var han lika god. När någon gång en allvarlig förmaning var av nöden, så blev det vår far, som fick utdela skrapan. Men aldrig att han brukade våld, inte en örfil. Vi kunde leka med honom, klänga på honom, ha roligt med honom. Men först i vuxen ålder kom vi honom riktigt inpå livet. Då upptäckte vi, att han var en mjuk och kolossalt snäll pappa, som var lycklig när han fick vara tillsammans med oss och diskutera och dryfta ,problem. Och att spela bräde! Vid brädspelsbordet släppte han sig riktigt loss. Föreslog man om kvällen ett parti bräde - vad han lyste upp!

Jag har förut sagt, att min far inte var mycket arbetsam. Det var stunderna mellan arbetsuppgifterna som gav honom mest. Och sina semestrar älskade han. En hygglig inkomst fick han av sommar-konfirmanderna, och dess netto bekostade hans resor till Marstrand på västkusten. Någon gång var min mor med dit, men oftast var far ensam firare. Där träffade han andra präster, han träffade helt andra människor än de vanliga. Han rörde sig som fisken i vattnet i Marstrandskretsarna.

Höjdunkten var segelturerna. På Storsjön hemma i Gästrikland hade han själv suttit vid rodet, nu tyckte han det var lika roligt att låta bohusfiskarna sköta seglen. Båten brukade vara full av glada sommargäster. På olika kobbar gjorde de strandhugg, och de salta vindarna rufsade dem i håret och solen brynte deras hy. Det var storartat, tyckte min far, och när han återvände till Bro efter Marstrandsveckorna var han som en ny människa. Visst var han en livsnjutare.

Efter 70-årsdagen blev han emeritus, då lämnade han sin kära Bro prostgård och flyttade till Tullinge, där de köpte sig en röd villa, som de döpte till Immola. I Tullinge fick de nya vänner, fick åter ett rikt umgängesliv. Far bildade en grupp av Kyrkobröderna, och dessa samlades i Immola till bibelsamkväm, där far förde ordet. Men redan efter några år blev arbetet med trädgården för tungt för min far och ansvaret för hushållet för krävande för min mor, så de överlät Immola åt min familj och flyttade till pensionat i Södertälje. Också där fick de en trevlig bekantskapskrets men slapp allt eget arbete som värdfolk.

Tacksamhet var nog det, som mest präglade min fars varande. Hela sitt liv har han känt tacksamhet. I första hand för att han fick ta sin Thyra till maka och leva tillsammans med henne i många, många år. Men också för allt annat livet gav honom kände denna ödmjuka människa stor tacksamhet. Att han fått utföra en mångårig, rik prästerlig gärning i sin församling, att han fått vägleda otalig ungdomar i konfirmationsundervisningen, att han fått bistå gamla och sjuka församlingsbor och ge dem den sista smörjelsen, att han fått uppleva att bli farfar för både Arvids och mina barn. Tacksamhet har präglat hela hans liv.

När han 1959 gick bort var han en sjuk, gammal man som var glad åt att få "komma hem". Och han kom hem både till sin himmel och till sin kära Bro-socken. Det var en skön höstdag då han vigdes till den sista vilan. Stora skaror av gamla församlingsbor hade mött upp, ja, inte bara gamla utan även många unga, som i sin gamle präst sett en faderlig vän och god själavårdare. Flaggan vid Bro prästgård var hissad på halv stång, när bilkortegen startade därifrån till den gamla medeltida kyrkan, på vars vackra kyrkogård graven stod öppen för att ta emot den gode prosten. Det var en så skön och fin högtid som denna dag firades i Bro.

Far lever kvar där. I sakristian i Bro kyrka hänger hans porträtt, den målning som församlingsborna gav honom på den sista stora födelsedagen som han firade i prostgården. Nu är nästan alla de människor borta som en gång känt honom. Men kontraktstosten, fadern, den goda människan Peter Gösta Elg skall aldrig glömmas.